

Fogalmazás

munkafüzet

FOGALMAZÁS

munkafüzet

A 4. évfolyam számára

Eszterházy Károly Egyetem
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

A kiadvány 2018. 02. 02-től 2023. 08. 31-ig tankönyvi engedélyt kapott a TKV/43–11/2018. számú határozattal.

A tankönyv megfelel az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI-rendelet 1. melléklete Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama számára megnevezésű kerettanterv 1.2.1. Magyar nyelv és irodalom tantárgy előírásainak.

A tankönyvvé nyilvánítási eljárásban közreműködő szakértők: POMÁZI IMRÉNÉ, ZARUBAY ATTILA

Tananyagfejlesztő: SZÉPLAKI ERZSÉBET, GRÓFNÉ SALAMON ÉVA, KÓRÓDI BENCE

Alkotószervező: MISKOLCI SZILVIA, KÓRÓDI BENCE

Szakmai és vezető szerkesztő: KÓRÓDI BENCE

Tudományos-szakmai szakértő: KOÓSNÉ SINKÓ JUDIT, DR. NAGYHÁZI BERNADETTE

Pedagógiai szakértő: BOSÁNYI ÉVA

Nyelvi szakértő: HEDVIG OLGA MÁRIA

Olvasószervező: BARTUS CSILLA

Korrektor: KUTAS ÉVA

Fedélterv: SLEZÁK ILONA

Látvány- és tipográfiai terv: SZABÓ LÁSZLÓ, SZABÓ ATTILA

Illusztrációk: SZABÓ ATTILA

Fotók: © Getty Images, ThinkStock, iStock, © schutterstock

Fedéllillusztáció: ThinkStock

A tankönyv szerkesztői köszönetet mondanak a korábban készült tankönyvek szerzőinek. Az általuk megteremtett módszertani kultúra ösztönözést és példát adott a tankönyv készítőinek is. Ugyancsak köszönetet mondunk azoknak az íróknak, költőknek, képzőművészeknek, akiknek alkotásai tankönyveinket gazdagítják.

Köszönjük azoknak a tanároknak és diákoknak a munkáját, akik hasznos észrevételeikkel és javaslataikkal hozzájárultak a kiadvány végső változatának kialakításához.

© Eszterházy Károly Egyetem, 2018

ISBN 978-963-436-087-2

Eszterházy Károly Egyetem

3300 Eger, Eszterházy tér 1.

Tel.: (+36-1) 460-1873 • Fax: (+36-1) 460-1822

Vevőszolgálat: vevoszolgalat@ofi.hu

Kiadásért felel: dr. Liptai Kálmán rektor

Raktári szám: FI-501010404/1

Műszakiiroda-vezető: Horváth Zoltán Ákos

Műszaki szerkesztő: Horváth Zoltán Ákos, Kóródiné Csukás Márta

Nyomdai előkészítés: Széll Ildikó

Terjedelem: 9,27 (A/5) ív • Tömeg: 212 g

1. kiadás, 2018

A könyvben felhasználtuk a Kreatív írás – Fogalmazás tankönyv 3. osztályosoknak című művet,

Műszaki Kiadó, 2008. Szerző: Jordánné Tóth Magdolna, Grafikus: Bódi Katalin

Alkotó- és felelős szerkesztő: Kóródi Bence

Az újgenerációs tankönyv az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív

Program 3.1.2-B/13-2013-0001 számú, „A Nemzeti Alaptantervhez illeszkedő

tankönyv, taneszköz és Nemzeti Köznevelési Portál fejlesztése” című

projektje keretében készült. A projekt az Európai Unió támogatásával,

az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Nyomtatta és kötötte:

Felelős vezető:

A nyomdai megrendelés törzsszáma:

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

AMIT MÁR TUDSZ AZ ELBESZÉLÉSRŐL

1. **Olvassátok fel közösen Molnos Lajos Becsengetés című versének részletét közepes tempóban és közepes hangerővel!**

Ezerszínű, kedves nyár:
elszállt tarka lepke –
Csitri-csivi fecskék
sem ülnek az ereszre...

De szólít az iskola,
s padok, térkép, tábla
ha tehetnék, futnának
elénk az utcára.

Hosszú, nagyvakáció:
már csak emlék, álom –
Szép volt, jó volt, s hogy eltelt,
kicsit még sajnálom.

Mint egy nyüzsgő hangyaboly,
olyan lett az osztály,
s csupa kérdésekből állunk:
„hát te hol nyaraltál?”

2. **Válaszolj a versrészletben elhangzott kérdésre egyetlen mondattal!**

3. **Fogalmazd meg többféle érzellemmel, hogy elmúlt a nyár, megkezdődött az iskola! Nevezd meg az érzelmeket is!**

4. **Olvasd fel a társadnak az előző feladatban alkotott mondataidat a szándékodnak megfelelő beszédállammal!**

a) Kérdezd meg a társadtól, szerinte milyen érzelmet, hangulatot szeretél volna kifejezni az egyes mondatokkal!

b) Javítsd a mondatod beszédállamát, ha nem ismerte fel a szándékodat!

5. Karikázd be az elbeszélő fogalmazásra jellemző állításokhoz tartozó betűket! A betűket összeolvasva megtudod, hol nyaralt Boglárka és Bence.

K Valakit vagy valamit bemutató szöveg.

E Bevezetése bemutathatja a helyszínt, az időt, a szereplőket, az előzményeket.

É Többnyire rövid, érdeklődést keltő.

G Az eseményeket általában időbeli sorrendben írja le.

M Állhat egy szóból vagy mondatból is.

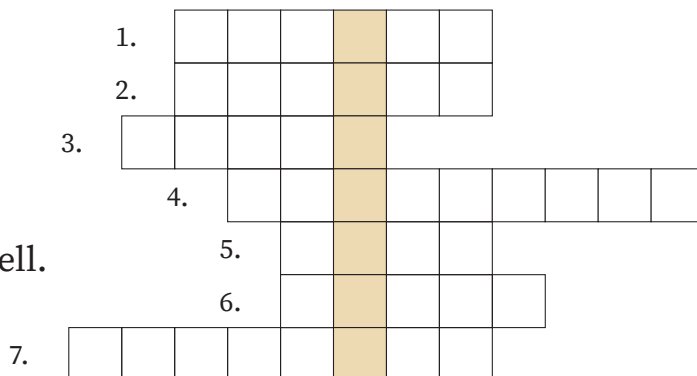
E Lehet benne párbeszéd is.

R Eseményről szóló szöveg.

6. Fejtsétek meg a következő rejtvényt!

1. Arcjáték idegen szóval.
2. Szavakból áll.
3. Mondó, tájékoztató.
4. A szereplők beszélgetése.
5. Kitalált történet.
6. Ez a gyűjtés a fogalmazáshoz kell.
7. A leírt téma tagolásának módja.

• A megoldás a fogalmazás eseménysorára vonatkozik: _____

7. Számozással állítsd helyes sorrendbe a következő mondatokat!

- Végül megnéztünk egy 3D-animációs filmet az egri vár történetéről.
- Gyalog sétáltunk fel a várhoz.
- Nekem legjobban a kazamaták tetszettek.
- Délelőtt autóval érkeztünk Egerbe.
- Az idegenvezető mesélt a vár történetéről.
- Megváltottuk a belépőjegyünket.
- Régen a védők ezekbe az alagutakba húzódtak az ágyúzás elől.

8. Húzd át a szövegrészlet lényegtelen mondatait! Vitasd meg a társaddal!

Vasárnapra csodálatos meleget, igazi strandidőt jósoltak a meteorológusok. Többször is meghallgattam az időjárás-előrejelzést a rádióban. Ez a rádió a konyhánkban egy polcon áll, és egész nap szól. Megkértem anyáékat, menjünk ki a strandra. Nem kellett őket sokáig győzködnöm. Gyorsan összepakoltuk a legszükségesebb holmikat. Vízet nem vittünk magunkkal. Megbeszéltük, hogy gyalog sétálunk el a fürdőig. A strand nincs messze hozzánk. Apu szerint fölösleges előhozni a kocsinkat a garázsból, mert utána órákig keresgethetjük a parkolóhelyet. Hosszú sor állt a bejáratnál, de hamar bejutottunk. Anyáékkal az úszómedence mellett táboroztunk le. Milyen jó, hogy még óvodáskoromban megtanultam úszni! Kiváló edző volt Pista bácsi. Néhány perc múlva már a hűs vízben róttam a méterekeket.

• Írd le a javított szöveget a füzetedbe!

9. Írd a tiltó táblák alá, mit jelentenek! Ügyelj a mondatvégi írásjelre!

10. Tervezz egy olyan táblát, amellyel arra akarsz felhívni a fürdőzők figyelmét, hogy a medencében nem szabad labdázni!

- a) Mit mondanál a medencében labdázó felnőtteknek?
- b) Hogyan figyelmeztetnéd a medencében labdázó gyerekeket?

11. Olvasd el az egyik negyedikes tanuló fogalmazását!

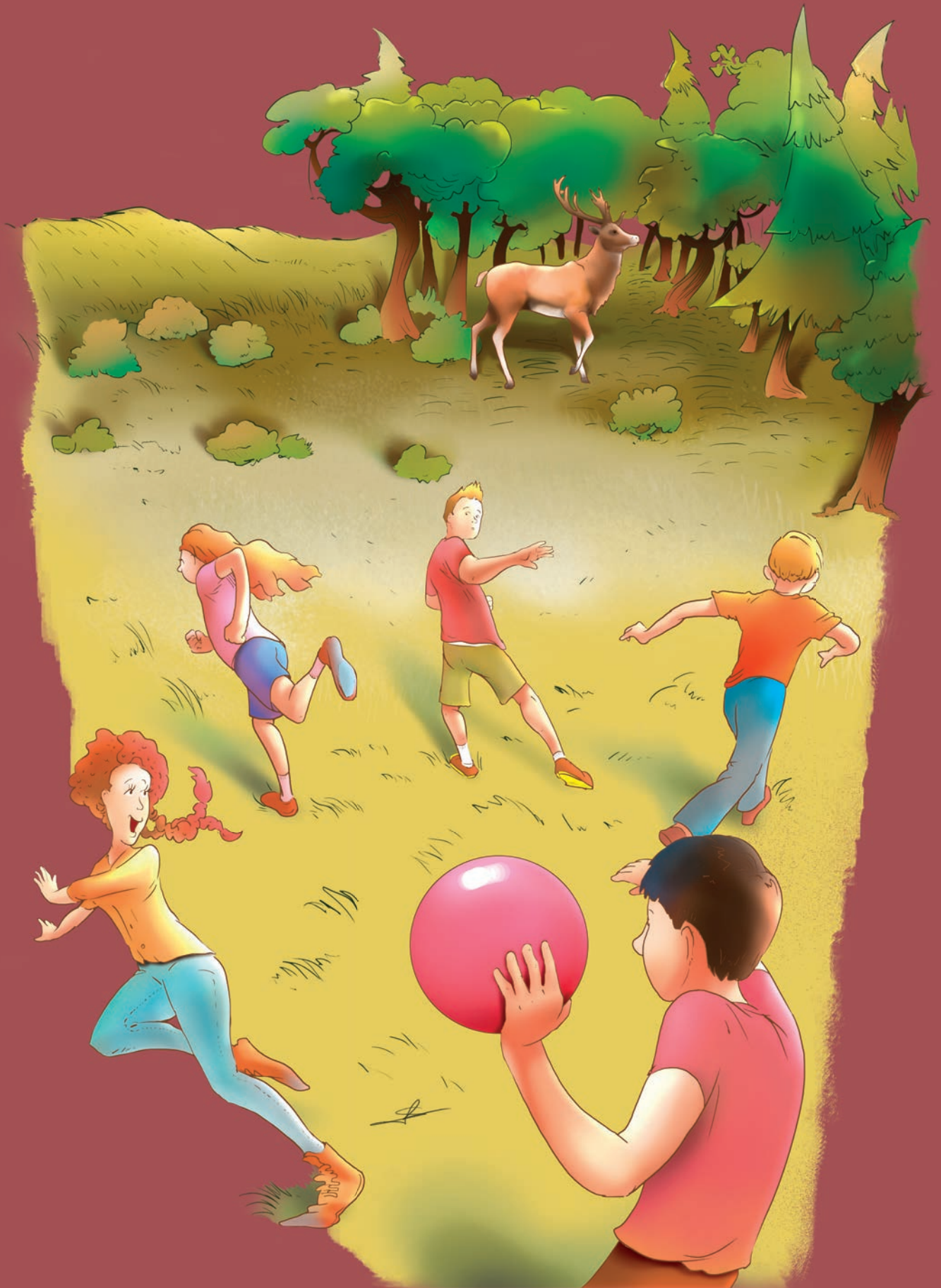
Lovag lettem

Nyáron anyáék elküldtek egy lovagi táborba, aminek nem nagyon örültem. A programok azonban izgalmasak és érzésvezítően jók voltak. A táborvezetők pedig kedvesek, humorosak és jófejek. Sok próbát kellett kiállnunk, amíg apródokból fegyvernökök lettünk. Készítettünk fakardot, tervezünk saját címet, amit ráfestettünk a pajzsunkra. Egy akadálypálya megtétele után a nagymesterünk lovaggá ütött mindenkit. Nagyon örültem neki. Utána csatáztunk az erdőben, persze csak számokkal. Ezután állandóan számháborúzni akartunk. Nagyon várom a nyarat. Újra megyek táborba!

a) Értékelj a szövegalkotást az értékelőlapok segítségével!

ÉRTÉKELŐLAP	ÉRTÉKELŐLAP	ÉRTÉKELŐLAP	ÉRTÉKELŐLAP	ÉRTÉKELŐLAP
A fogalmazás a címről szól.	Csak lényeges mondatok szerepelnek benne.	Az eseményeket időrendben írta le.	Megfelelően tagolta a fogalmazást.	A történet érdekes, izgalmas.

b) Tagold fő részekre a fenti szöveget javítási jelekkel!

MI A LEÍRÁS?

1. **Olvassátok fel közösen Kányádi Sándor Jön az ősz című versét lassan és halk hangerővel!**

Jön már az ismerős,
széllábú, deres ősz.
Sepreget, kotorász,
meg-megáll, lombot ráz.

Lombot ráz, diót ver,
krumplit ás, szüretel.
Sóhajtoz nagyokat,
s harapja, kurtítja
a hosszú napokat.

2. **Írd le a fenti vers alapján az őszi betakarítási munkákat!**

- _____
- _____
- a) **Karikázd be a felsorolt munkák közül azt, amelyiket leírja Nagy László az egyik őszi versének részletében!**

Szaporább kopogás, csörgés
támad, ha jön az ember,
s bottal az ágak bogára
boldogan ráver.

- b) **Másold le a versrészletben található, hangot utánozó szavakat!**

- c) **Fogalmazd meg tömören, milyen érzéseid vannak az ősszel kapcsolatban!**

3. Olvasd el a következő szövegrészt! Szerinted melyik leírás? Rajzold le a tartalmát!

A kertünk végében egy hatalmas diófa áll. Még a dédnagyapám ültette. Azóta nőtt ilyen nagyra. Terebélyes lombkoronája alatt jól lehet hűsölni a nyári forróságban. Alig szűrődtek át a napsugarak a sűrű falevelek között. A faóriástól kicsit jobbra nagyapám egy homokozót készített nekem, amikor még óvodás voltam.

A kertünk végében, a dédnagyapám által ültetett fa tövében sokat játszottam kiskoromban. Gyakran átjöttek hozzám a szomszéd gyerekek is. Vödreinkkel és lapátkáinkkal minden délután várat építettünk a homokozóban, amit a nagyapám készített nekem. Még vizesárkot is ástunk köré.

a) Másold le a szövegből azokat a szavakat, szókapcsolatokat, amelyek azt fejezik ki, hogy nagyméretű a diófa!

b) Gyűjtsétek össze emlékezetből a kis szó minél több rokon értelmű megfelelőjét!

4. Játsszatok kerekasztalt! Vegyetek elő egy lapot! Adjátok körbe! Közben írjatok rá egymás után egy-egy összefüggő kapcsolatos, melléknévből és főnévből álló szószervezetet! Három perc áll a rendelkezésetekre. Az a csoport győz, amelyik a legtöbb jól sikerült szószervezetet tudta leírni.

ELBESZÉLÉS VAGY LEÍRÁS?

1. **Olvassátok fel közösen Takáts Gyula Szüreti vers című alkotásának részletét közepes hangerővel, közepes tempóval, a megfelelő beszéddallammal!**

Szüretelnek, énekelnek,
Láttál-e már ennél szebbet?
Dió, rigó, mogyoró,
Musttal teli kiskancsó.
Sose láttam szebbet!

2. **Olvasd el a vénasszonyok nyaráról szóló szöveget!**

Örülnek a szőlősgazdák, amikor a szüret és a vénasszonyok nyara egybeesik. A „vénasszonyok nyara” kifejezésnek – bár hasonlít a népmesei kifejezésekre – nincsenek népi gyökerei. Eredete tisztázatlan. Elképzelhető, hogy azokról az idős nénikről kapta a nevét, akik az őszi jó időben kiültek a ház előtti padra. Az emberek a meteorológiai ősz kezdetétől, azaz szeptember 1-jétől a tél beálltaig minden csapadékmentes, napsütéses, melegebb napot a vénasszonyok nyarával azonosítják. Ez egy meleg, száraz, szélcsendes, derült, párás reggelekkel járó időszak.

- a) Húzd alá a szövegben, mi bizonyítja, hogy a kifejezés nem népi eredetű!
- b) Másold le, mettől meddig fordulhat elő a vénasszonyok nyara!

3. **Milyen volt a vénasszonyok nyarának egy napja, amikor kiléptél az utcára?**

4. Figyeld meg a következő rajzokat! Adj címet nekik! Húzd alá azt, amelyikről inkább tudnál leíró fogalmazást készíteni!

5. Egy leíró és egy elbeszélő fogalmazás mondatai összekeveredtek. Válogasd szét őket! Húzd alá kékkel a leíráshoz tartozó mondatokat!

Kinőttem a cipőmet, ezért anyával elmentünk újat venni. Több boltot is végigjártunk, de nem találtunk megfelelő lábbelit nekem. Egyszer csak az egyik kirakatban megláttam azt a cipőt, amire már régóta vágytam. Régóta szerettem volna ilyen kényelmes, divatos lábbelit. A talpa fekete gumi. Talpbetét is van benne, nehogy lúdtalpas legyek. Szerencsére az üzletben volt rám való méret. A cipő felsőrésze bokáig ér, világos- és sötétszürke színű. Mintha a lábamra öntötték volna, amikor felpróbáltam. Vízhatlan anyaga esős időben sem ázik át. A cipőfűzője eredetileg fehér volt, de feketét vásároltunk anyukámmal. Anya is mosolyogva rábólintott. Imádom az új cipőmet! Legszívesebben abban is aludnék. Kifizettük az árát, és már az új cipőmben mentem haza.

a) Adj címet a leíró fogalmazásnak! _____

b) Jelöld kékkel a leíró fogalmazás részeit a tanult javítási jellel! Írd is le!

ANYAGGYŰJTÉS A LEÍRÁSHOZ

1. Olvassátok fel közösen Fésűs Éva Békanóta című versének részletét hangosan, gyors tempóban és széles, nagy ajakmozgással!

Békakirály papucsának
elveszett a párja,
nézi erre, nézi arra,
sehol se találja.

Kereste
a gyereke,
ebihalak
serege,
egy se lelte,
úgy elnyelte
fekete tó
feneke!

2. Képzeljétek el, hogy a rajzon látható állatok közül eltűnt az egyik!
Bekarikázással válasszátok ki, melyik!

a) Készítsetek szórólapot egy külön lapra, amelyben az emberek segítségét kéritek az eltűnt kedvencetek megtalálásához!

b) Kihez, hogyan fordulnátok a szórólap sokszorosításáért?

c) Ki tudna segíteni abban, hogy minél többen tudomást szerezhessenek az állatok eltűnéséről?

3. Barkochbázzatok! Olvassátok el a játékszabályt!

Ebben a társasjátékban szavakat kell kitalálni. Játshatjátok ketten, csoportként vagy együtt az egész osztály. A feladvány lehet valóságos vagy kitalált személy (mese-, regény-, filmszereplő stb.), állat, növény, tárgy. A kérdező csak „igen” vagy „nem” feleletet kaphat.

Szórakoztatóbb lehet a játék, ha a rosszul rákérdező játékos zálogot ad, amit humoros feladatokkal válthat ki.

4. Nézzetek utána az interneten, ki volt Bar Kochba, akiről a játékot elnevezték!

5. Párosítsd a leírás témáit az anyaggyűjtési módokkal! Írd le a betűjeleket a megfelelő helyre! Egy témához többféle anyaggyűjtési mód is tartozhat.

Téma

1. A jövő évi farsangi jelmezem
2. Az állatkert új lakója
3. A legkedvesebb karácsonyi ajándék
4. Borsószem királykisasszony külseje
5. Az én szobám

Anyaggyűjtési mód

- A) olvasás
- B) megfigyelés, tapasztalat
- C) emlékezés
- D) elképzelés

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____

6. Húzd alá a szövegben a felesleges szóismétléseket!

Az ősz derekától az első fagyokig terjedő időszak különleges termése a rizike, más néven fenyőaljagomba.

A rizike téglavörös, tölcséresedő kalapján körbefutó sávok vannak. A rizikének élénk narancsszínű lemezei vannak. A rizikének rövid, zömök tönkje van. A rizike tönkjének olyan színe van, mint a kalapjának. A rizike nem emelkedik ki magasra a talajból. Gyakran az avar, a fű alatt van.

Apukám isteni pörköltet készít belőle.

a) Adj címet a szövegnek!

b) Írd le úgy a leírás tárgyalását, hogy ne legyen benne felesleges szóismétlés!

MILYEN A JÓ LEÍRÁS?

1. **Olvassátok fel közösen Fekete Csaba A mi házunk című versét közepes hangerővel, közepes tempóban, nagy ajakmozgással!**

Piros tetős a mi házunk,
benne nem fázunk, nem ázunk.
Szája ajtó, szeme ablak,
szép ház, soha el nem hagylak.

2. **Meséld el a társadnak, hogy ti hol laktok! Mondd el neki azt is, mit szeretsz benne a legjobban!**

3. **Olvasd el a tankönyved 14. oldalán Az én birodalmam című fogalmazást!**

a) **Írd be Bence szobájának alaprajzába a leírásban megjelölt tárgyak nevét!**

- b) **Jelöld zöld csillaggal az alaprajzon, honnan indította Bence a szobája leírását! Jelezd számozással a bemutatás sorrendjét!**
- c) **Fogalmazd meg, milyen bemutatási sorrendet választott Bence!**

d) Másold le a szövegből, mi nem jelölhető az alaprajzon! Vajon miért?

e) Mivel tennéd még barátságosabbá Bence szobáját?

f) Bencét egyszer hat barátja látogatta meg. Adj neki ötletet, hogyan tudja valamennyit helyel kínálni!

4. Készítsd el a Bence fogalmazásához tartozó vázlatot!

Bevezetés: _____

Tárgyalás: _____

Befejezés: _____

5. Olvasd el az alábbi leírást! Adj címet neki!

Eddig a testvérem táskájával jártam iskolába, de most, iskolakezdésre kaptam egy újat. Nagyon megörültem neki.

A táskámnak szép világoskék színe van. A táskámnak erős fogantyúja van. Akkor sem szakad le, ha sok tankönyv van benne. Két csatja is van, így nem esik ki belőle semmi. A táskának elöl két zsebe van. Ide rakom a kisebb holmikat, tárgyakat. A táskám az iskolában a padban, otthon az asztalomon van.

Vigyázok a táskámra, mert nagyon megszerettem.

a) Beszéljétek meg, miért nem elég érdekes és változatos a fenti leírás!

b) Fogalmazd át a társaddal a fenti szöveg mondatait úgy, hogy a van helyett cselekvést vagy történést kifejező igét használtok! Írj le kettőt!

AZ ÁLLATLEÍRÁS

1. Olvassátok fel közösen a következő talalós kérdést halkán és lassan!

Hogy senki ne érjen a nyomába,
A cipőjét húzza fel, aki gyáva,
Az egyik üregi, a másik mezei,
De a répát mindegyik szereti.

2. Írd le a talalós kérdés megfejtését!

a) Idézd fel, mit tanultál a nyúlról! Segít a tavalyi munkafüzeted 32–33. oldala.
b) Írd le ide néhány jellemző tulajdonságát!

3. Számozással állítsd sorrendbe az állatok bemutatásának vázlatpontjait!

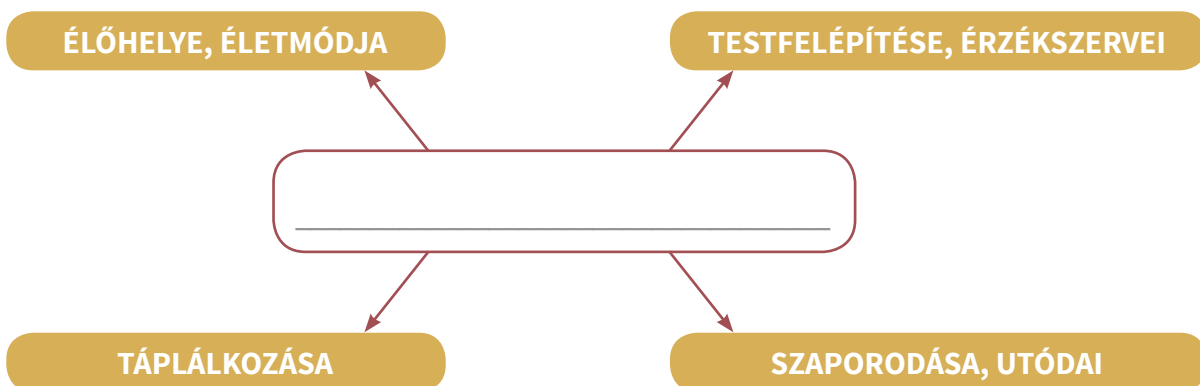
- Utódai
- Élőhelye, életmódja
- Táplálkozása
- Testfelépítése, érzékszervei

4. Alkoss szóban a társad számára leíró szöveget a saját állatodról, vagy egy olyan állatról, amelyről elég sok ismerettel rendelkezel!

a) Válaszd ki az állatot!

b) Használj az anyaggyűjtéshez gondolattérképet az alábbi minta alapján!

c) Készíts vázlatot, hogy rendezni tudd a gondolataidat! Beragaszhatsz fotót is. A tárgyalás megírásakor használd fel a 3. feladat megoldását!

Bevezetés: _____

Tárgyalás: _____

Befejezés: _____

d) Mutasd be a társadnak az állatot, majd hallgasd meg az ő állatleírását is!

e) Használjátok egymás szövegalkotásának értékeléséhez a következő értékelőlapokat!

ÉRTÉKELŐLAP

Érdekes volt az állatleírásod.

ÉRTÉKELŐLAP

Csak a lényegről beszéltél.

ÉRTÉKELŐLAP

Minden mondatod érthető és világos volt.

ÉRTÉKELŐLAP

Jó sorrendet választottál az állat bemutatásához.

ÉRTÉKELŐLAP

Tetszett, hogy az állathoz fűződő érzéseidről is beszéltél.

A NÖVÉNYLEÍRÁS

1. Olvassátok fel közösen a következő népi gyermekverset hangosan és gyors tempóban!

Beérett már a kökény,
szedjük tele a kötényt,
a héja már fekete,
mókus is gyűjt télire.

2. Olvasd el a következő szöveget, és adj címet neki!

Ezzel az ágas-bogas, akár négy méter magasra is megnövő cserjével legelőn, erdőszélen, tisztások peremén egyaránt találkozhatasz.

A bokor gyökérzete messzire kúszik a földben. Fás szárai a gyökér fölött elágaznak. Sötétszürke ágai hegyes tövisekben végződnek. Hajtásai is kemény, hegyes tövisekké alakulnak. Levelei kicsik, finoman fogazottak, hasonlítanak a szilvafáéhoz. Fehér színű virágai kora tavasszal nyílnak. Az apró, illatos kelyheket a rovarok porozzák be. Érett termése kék, íze fanyar.

Ha megcsípi a dér, finom csemege a kökénybokor gyógyhatású gyümölcse. Lekvárt és teát is készítenek belőle.

- a) Húzd alá a szövegben a növény részeit!
- b) Karikázd be az egyes növényrészekhez tartozó tulajdonságokat!
- c) Írd le, mi volt a tárgyalásban a növény bemutatásának sorrendje!

- d) Fogalmazd meg a növényleírás befejezését!
- e) Mondd el a saját szavaiddal a társadnak, mi mindent jegyeztél meg a kökényről!

3. Fedezzétek fel a fogalmazási hibát a következő növényleírásban!

a) Jelöld a szövegben a fő részeket javítási jellel!

Az erdei nebáncsvirág

A virágot árnyas erdőkben, ligetekben lehet látni. Gyökerei, melyeket alig ereszt a földbe, és bütykös szára áttetszőek. A száron lehet látni a hosszúkás, fogazott leveleit. A levelek alatt lehet látni sarkantyús, finom kocsányon ülő sárga virágait. Az érett termés már finomabb érintésre is hirtelen szétpattan, és akár két méterre is szétlövöldözi magvait. Több rokonát lehet látni a kertekben. Jó lenne látni az iskolánk udvarán is.

b) Írd le kijavítva a szöveg hibás mondatait!

c) Mondd el, szerinted miért kapta a növény a nebáncsvirág nevet!

4. Gyűjts a könyvtárban vagy az interneten érdekes elnevezésű virágokat!

a) Válassz ki egyet közülük, és meséld el a társaidnak, miről kapta a nevét!

A TÁRGYLEÍRÁS

1. Olvasd el némán Tamkó Sirató Károly Bőrönd Ödön című versének részletét!

Bőrönd Ödön!
Bőrönd Ödön!
Miért is ülsz itt
a Köröndön
fekete szín
bőröndödön?

- Beszélgétek meg, milyen hangerő és tempó illik a versrészlethez, ha a beszélő közel, illetve távol van Ödönhöz!
- Olvasátok fel közösen a versrészletet mind a kétféle hangerővel és tempóban!
- Hasonlítsátok össze az első és az utolsó verssort! Mit vesztek észre?

2. Idézzétek fel a tankönyvetek 9. oldalán szereplő regényrészletet!

- A törpék országának lakói értetlenül bámulták az óriás használati tárgyait. Olvasd el, mit írtak róluk!

Negyedik pont. Bal mellényzsebében valami csontgép volt; hosszú széles gerendából csontkarók meredeztek egymás mellett. A karók akkorák, mint a kikötő melletti cölöpök. Kérdésünkre elmondta az Emberhegy, hogy evvel a géppel tartja rendben a haját.

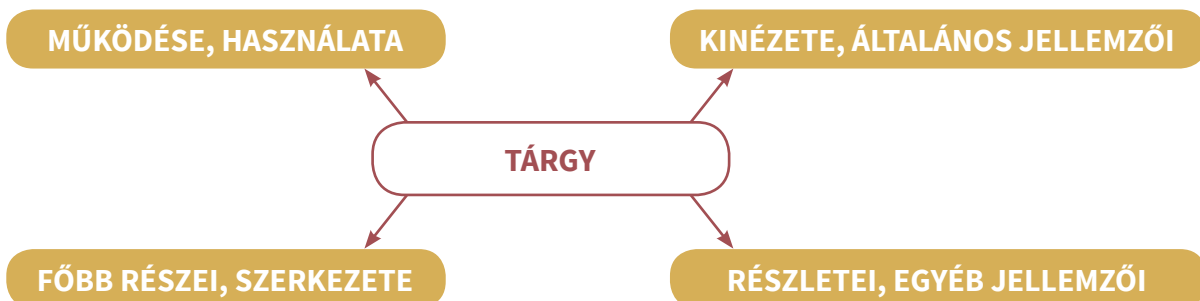
Nyolcadik pont. Találtunk a kabátzsebében egy tartót s benne egy gépet. A gép két nagy, fémből készült abroncs, rajtuk hosszú, mozgatható fémrudak vannak. Az abroncsokat átlátszó anyag tölti ki. Az Emberhegy ezt a gépet az orrára szokta tenni.

- Rajzold le, vajon mely tárgyakról készítették az apró hivatalnokok a fenti leírásokat!

3. Készülj elő egy mindenki számára ismerős tárgy leírására!

a) Válaszd ki a tárgyat!

b) Használd az anyaggyűjtéshez gondolattérképet a minta szerint!

c) Készíts vázlatot, hogy rendezni tudd a gondolataidat!

Bevezetés: _____

Tárgyalás: _____

Befejezés: _____

4. Készíts a törpékhez hasonlóan te is leírást a tárgyról! Olvasd fel a társadnak! Vajon kitalálja-e a tárgyat?

A tárgy neve: _____

A JÁTÉKLEÍRÁS

1. Olvassátok fel szótagolva, közepes hangerővel és lassú tempóban a következő kiszámolókat!

Áspis, kerekes,
Úti füves, leveles,
Bíbola, bóbola,
Pacs, pacs, pacs.

Egy, kettő, három, négy,
Az orrodra szállt a légy.
Hogyha rászállt, kergesd el,
Mert a hunyó te leszel.

Angyal-kangyal, mikula,
nyolc dob meg egy pikula,
irgum-burgum, parafin,
Ince-pince, te vagy kinn!

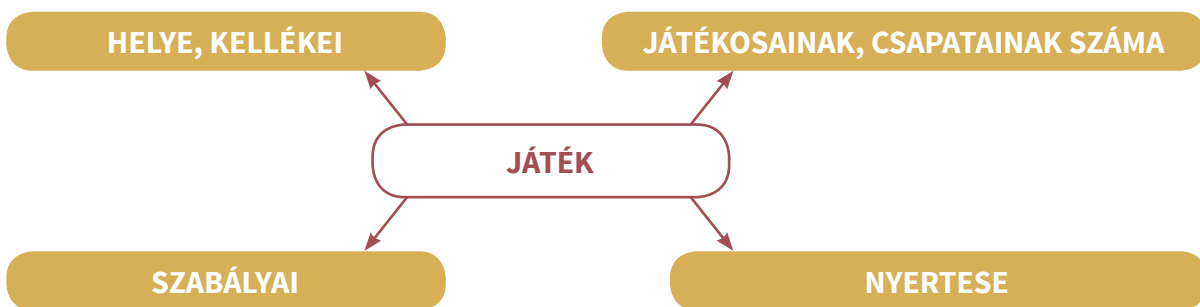
2. Lapozzatok vissza a fejezetnyitó nagy képhez! Bizonyítsátok be, hogy a gyerekek pacást játszanak rajta!

3. Készülj elő egy váltóverseny leírására a következő oldal 4. feladatában lévő rajz és az ott megadott ismeretek alapján!

- a) Értelmezd a játékot, és határozd meg a főbb szabályait szóban!
- b) Használd az anyaggyűjtéshez gondolattérképet a minta szerint!

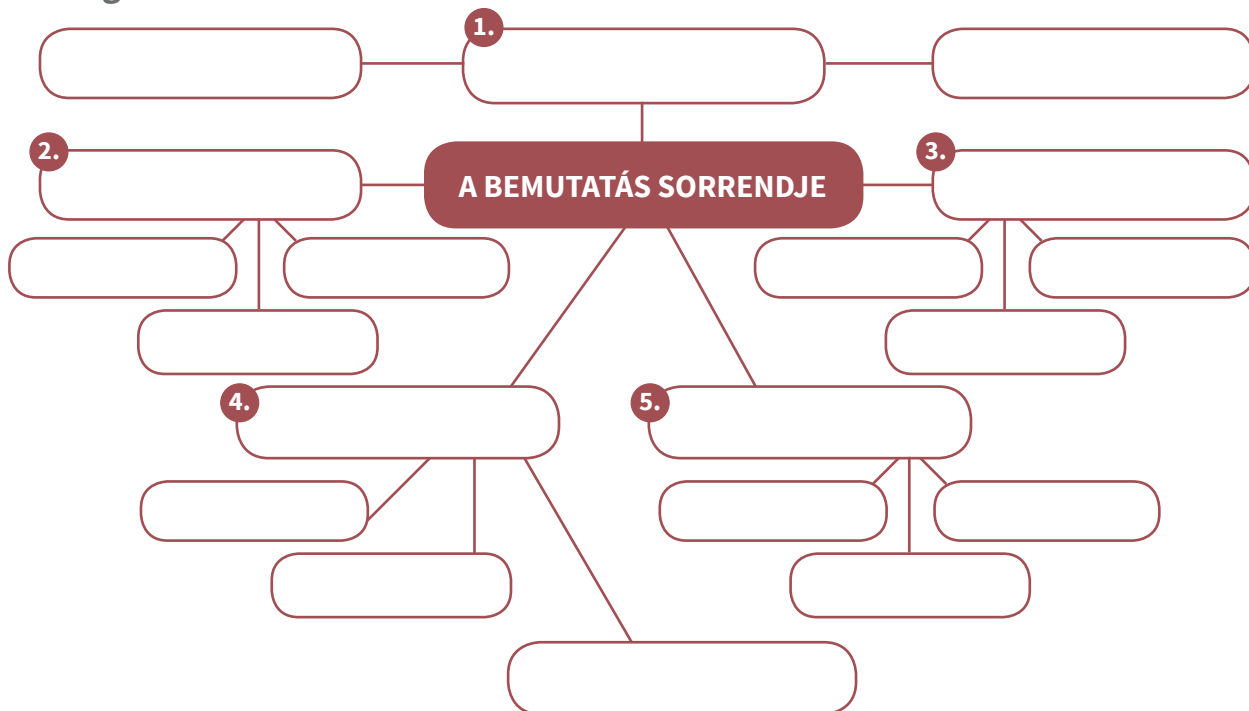
- c) Készíts vázlatot, hogy rendezni tudd a gondolataidat!

Bevezetés: _____

Tárgyalás: _____

Befejezés: _____

b) Szó- és kifejezésgyűjtés gondolattérképpel. Természetesen az ábrát még ki is egészítheted.

3. Adj címet a leírásodnak! Készíts vázlatot! Ha a tárgyalásodba több bekezdést tervezel, azt tükrözze a vázlatod is!

4. Olvasd fel a vázlatodat a társadnak! Kérd ki a véleményét róla!

5. Készítsd el a fogalmazásod első szövegváltozatát egy külön lapra! Csak minden második sorba írd!

A LEVÉL TARTALMA ÉS FORMÁJA

1. **Olvassátok el közösen közepes hangerővel, gyors tempóban Arany János Mátyás anyja című versének részletét!**

„Ki viszi
Hamarabb
Levelem Prágába?
Száz arany,
Meg a ló,
Teste fáradsága.”

„Viszem én,
Viszem én,
Hét nap elegendő.”
„Szerelmes
Szívemnek
Hét egész esztendő!”

2. **Olvasd el Erich Kästner A két Lotti című regényének részletét!**

Édes, egyetlen Gyermekem!

Hát már egészen elfelejtetted apád külsejét, hogy feltétlenül s méghozzá a szünidő végén, fényképet akarsz tőle? Először egy gyerekkori képemet akartam elküldeni. Olyat, amelyiken csupasz babaként fekszem egy jegesmedvebőrön. De azt írod, hogy okvetlenül vadonatúj képnek kell lennie! Na, erre rögtön elszaladtam a fényképészhez, noha tulajdonképpen egy csöpp időm sem volt, és pontosan elmagyaráztam neki, hogy miért kell oly sürgősen a kép. Különben – mondtam neki – az én Luisém nem ismer meg, ha érte megyek a vasúthoz. Ezt szerencsére be is látta, így tehát még idejében megkapod a képet. Remélhetőleg az üdülőben nem táncolsz úgy a nevelőnők fején, mint apádén szoktál, aki ezerszer csókol, és nagyon vágyik utánad!

a) Válaszolj a kérdésekre a részlet alapján!

- Ki a levélíró? _____
- Ki a levél címzettje? _____
- Milyen kapcsolat van közöttük? _____
- Milyen célból íródott a levél? _____

b) Húzd alá a megszólítást!

3. Kösd össze az egymáshoz tartozó megszólításokat és elköszönéseket!

Kedves Lányok és Fiúk! Tisztelettel: _____

Édes, egyetlen Gyermekem! Szeretettel ölellek: _____

Tisztelt Igazgató Úr! Üdvözlünk benneteket: _____

Aranyos Tündikém! Ezerszer csókol: _____

a) Figyeljétek meg a megszólítások helyesírását! Alkossatok helyesírási szabályokat!

b) Fogalmazz meg a levelek elejéhez és végéhez illő aláírásokat!

4. Olvassátok el az alábbi levelet!

a) Tagoljátok a szöveget javítási jellel a szerkezeti egységek szerint!

b) Húzzátok át a felesleges mondatokat!

1. Megszólítás
2. Bevezetés
3. Tárgyalás
4. Elköszönés
5. Aláírás

Kedves Bence! Képzeld, belázasodtam, ezért nem mentem ma iskolába. Ha nem lennék beteg, akkor mentem volna. De megbetegedtem. Egész nap az ágyat nyomom, feküdnöm kell, ezért arra kérlek, gyere el hozzánk. De tényleg gyere el hozzánk! Hozd magaddal a házi feladatot is, majd együtt gyorsabban elkészítjük. Ha elhozod magaddal a házi feladatot, ketten hamar megcsináljuk. Nagyon várlak! Ölel szerető barátod: Dönci

c) Tisztázzátok le a levelet!

d) Számozzátok be az egységek megfelelőjét a levél szélén!

KÜLÖNBSÉG A MEGFOGALMAZÁSOK KÖZÖTT

1. Olvassátok fel közösen közepes hangerővel, közepes tempóban a következő mondókát!

Amikor a mutató 8-on jár,
Postás csenget, hallom már.
Postás, ne siess, hová is mégy,
Egy ide, két ide, hár ide négy.

Kutatom a levelet, honnan jó,
Minden perc egy esztendő.
Nem vársz üresen, leveles polc,
Öt meg a hat meg a hét meg a nyolc.

2. Karikázd be a hivatalos szöveg jellemzőit!

érzelemmentes közvetlen hangvétellű bonyolult mondatokból álló
személytelen egyszerű szavakkal megírt
bonyolult szószerkezetekkel tűzdelt érzelmekkel teli barátságos
tárgyilagos az aláíró teljes nevét feltüntető

a) Kinek írhatnál hivatalos levelet? Húzd alá!

igazgatóságoknak édesanyának nagymamának intézményeknek
adóhivatalnak szolgáltatóknak Mancsi néninek Pistinek

3. Világhy Vilma több levelet is küldött Grönlandról Magyarországra. Olvassátok el őket!

Drága Pistám!

Küldd el mihamarabb a szuper hálósákosdat, mert bizony itt fogok megfagyni! Irtózatos a hideg, várom a csomagot! Ha addig meg nem fagyok!

Csók: Vilma

Tisztelt Mór István Úr!

Világhy Vilma vagyok, az intézet kutatója. Hivatkozással a munkaszerződés 3. pontjára, azzal a kéréssel fordulok a Vezetőséghez, hogy a rendkívüli hidegre való tekintettel szíveskedjenek számomra hálósákat és kesztyűket kiutalni.

Az elmúlt napokban sajnálatos módon még 12 fokot süllyedt a hőmérséklet, így jelenleg –32 Celsius-fokban végzem a munkámat. A tudósítások sikeressége érdekében elengedhetetlen, hogy ujjaimat állandó, egyenletes meleg hőfokon tartsam.

Kérem, mihamarabb szíveskedjenek eljuttatni hozzám a hálósákat és a kesztyűket. Bízom a kedvező elbírálásukban.

Tisztelettel:

- a) Melyik lehet a barátunk szülő levél? Honnan tudjátok?
- b) Melyik íródott hivatalos stílusban? Mi mindennel bizonyítjátok?
- c) Pótoljátok közös megbeszélés után a hivatalos levél hiányzó részeit!

4.

Olvassátok el az alábbi szöveget! Figyeljétek meg a tartalmát és a stílusát!

Szíveskedjék felegyenesedni, és a lábának a bokájától a lábujjaiig tartó, alsó részére nehezedni, mivel az az ország, melynek Ön az állampolgára, azonnali hatállyal berendeli Önt sorkatonai szolgálatra. Felhívjuk a figyelmét, hogy jelen felszólítás kizárólag a levél kézhezvételének pillanatában érvényes, ellenkező esetben okafogyottá válik, és hatályát veszti. Ezúton kérjük, hogy szíveskedjék eldönteni, miszerint Ön – állampolgártársaival egyetemben – egy büntetés-végrehajtási intézet elítélteként óhajt-e élni életfogytiglan, avagy ennek az ellenkezőjét választja?

- a) Melyik Petőfi-vers első négy sorát írta meg Kóródi Bence egy hivatalos levél részleteként? Írd ide a vers első két sorát!

- b) Miért humoros a szöveg? Beszélj meg a társaddal!
- c) Szabadidőtökben próbálkozzatok meg hasonló feladvány készítésével!

JÁTSSZUNK!

1. Olvassátok fel közösen Székely Dezső A kis postás című versének részletét közepes hangerővel, közepes tempóban!

– Mi leszel, ha nagy leszel?
– Mondtam már, hogy postás.
A táska se nehezebb,
mint a tollbamondás.

Minden reggel tömött lesz
vállamon a táska,
sok szép lapot, levelet
viszek minden házba.

2. Kézbesítsd a grönlandi postás helyett a leveleket az intézményekbe! Kösd össze a levelet a megfelelő igluval!

3. A nagyon hosszú intézményneveket gyakran az alkotótagok kezdőbetűiből álló szavakká, azaz mozaikszókká rövidítik.
- a) Minek a rövidítése lehet a következő grönlandi mozaikszó?

IGÉPSZ: _____

- b) Minek a rövidítése a következő magyar mozaikszó?

MLSZ: _____

MÉG EGYSZER A LEVELEKRŐL

1. Olvassátok fel közösen Tamkó Sirató Károly Vándor móka című versének részletét halkán, gyors tempóban!

Tolcsván tocsogtunk,
Potyondon potyogtunk,
Szikszón szikkadtunk,
Csuklódon csuklottunk...

- a) Nézzetek utána, és karikázzátok be a versrészletben, mely helységnevek léteznek Magyarországon!
- b) Írjátok a létező településnevek után az irányítószámukat!

2. Olvasd el a következő levelet!

Drága Keresztapa!

Leveled kézhezvetele örömmel töltötte el gyermeki szívemet. Kérdéseidre most válaszolok.

Egészséges vagyok, nem vagyok beteg. Nagyon jó lett a felüvi bizonyítványom. Olvasásból dicséretet is kaptam. Test nevelésből viszont nem valami fényes jegyet kaptam. Nem megy a kölélmáskás. Nyáron gyakorolhatnám nálatok a kertben. Képzeld el, jelentkezem egy szerepválogatásra! Szoríts nekem, hogy sikerüljön! Veled mi történt mostanában? Híj valami érdekeset. Szeretettel üdvözöllek: Kornél Eger, 2016. jan 30

- a) Javítsd ki a levelet a javítási jelekkel! Írd is le a javításokat a füzetedbe!
- b) Mondj véleményt Kornél leveléről! Miért dicsérheted meg?
- c) Mit kérdezhetett Kornéltól a keresztapja a levelében?

- d) Írd át a levél bevezetését úgy, hogy a szóhasználatod megfeleljen Kornél és keresztapja kapcsolatának!

- 3. Címezd meg az alábbi borítékot a padtársadnak! Ha nem ismered a pontos címét, kérdezd meg tőle!

- 4. Hozz magaddal üres borítékot a következő fogalmazásórára!

LEVELET ÍROK

1. Karikázd be, milyen levelet fogsz írni!

magánlevelet

hivatalos levelet

2. Írd le, kinek fogod írni a leveledet! Fogalmazd meg, milyen viszonyban vagy vele!

_____ : _____

3. Gyűjts témákat a leveledhez! Ha nincs ötleted, választhatsz a rajzos témaajánlatok közül is!

4. Gyűjts a leveledhez szavakat, és írd hozzá rövid vázlatot!

RÖVIDEN ÉS JÓL

1. Olvassátok fel közösen K. László Szilvia *Ki van a telefonban?* című versének részletét közepes hangerővel, közepes tempóban!

Amikor még kicsi voltam,
igen-igen buta voltam.
Beszélni is alig tudtam,
szaladni se nagyon tudtam.
Ráadásul azt gondoltam,
(nem is tudom, hogyan mondjam)
kinek hangját hallom, ott van,
benne van a telefonban.

2. Kösd össze a rövidítéseket a megfelelőjükkel!

A hétvégén.

Tudom.

Látjuk egymást; találkozunk.

Úgy gondolom, ez a véleményem, azt hiszem.

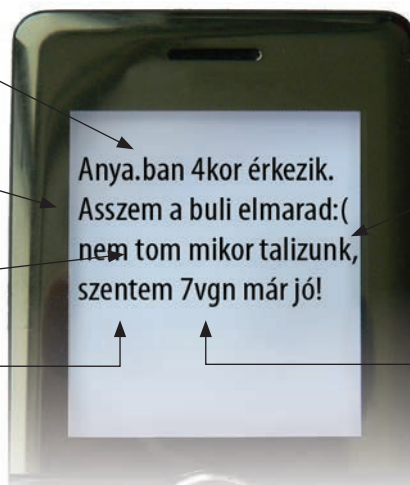
Sem előbb, sem később.
Égészen pontosan; pontban (akkor).

.ban

asszem

tom

szentem

talizunk

7vgn

Nem vagyok benne egészen biztos, de így van; szerintem.

3. Sorolj fel néhány SMS-ben használatos rövidítést, amit ismersz!

4. Írd le, milyen érzést, állapotot fejeznek ki a következő hangulatjelek!

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6. _____

5. Beszéljétek meg, ki és kinek küldhette az alábbi üzeneteket!

Ez csúcs volt. Kösz. <3

2kor talizunk. Lehet, h kések. Nem tom, milyen a közlekedés.

a) Válasszatok ki egyet közülük! Találjátok ki, mi történt előtte, mi lesz utána!

b) Adjátok elő a jelenetet!

c) Írd le az SMS-ek szövegét az élményfüzetedbe helyes magyarsággal!

d) Írd át az alábbi üzeneteket SMS-nyelvre!

Van egy ötletem. Holnap megmondom az iskolában.

Tudom, megegyeztünk, hogy ketten megyünk Iliékhez. Rendben!

6. Gyűjts ki rövidítéseket a szótárból! Írd melléjük a kifejtésüket!

7. Beszéljétek meg, miért hasznos a rövidítés a szótárakban!

E-MAIL

1. Olvassátok fel közösen Varró Dániel Email című versének részletét közepes hangerővel, közepes tempóban!

Nem kell megszólítás, se semmi cím, és az se baj, ha nincsen ékezet, csak kebelembe vésődjék e négy szó, hogy: Önnek új levele érkezett!

2. Hogyan fejlődött az üzenetküldés az idők folyamán? Jelöld nyíllal! Kezdd a legrégebbivel!

3. Hogyan tartod a kapcsolatot a barátaiddal, osztálytársaiddal? Karikázd be a rád leginkább jellemzőt!

Átmegyek hozzá beszélgetni.

Küldök neki egy SMS-t.

Találkozom vele valahol.

E-mailezek vele.

Képeslapot küldök.

Levelet írok neki.

Üzenek neki valakivel.

Felhívom telefonon.

Csetelek vele.

4. Húzd át, mit nem tartalmaz egy e-mail!

a címzett e-mail-címe

a feladó lakcíme

dátum

postai bélyegző

az üzenet elküldésének időpontja

aláírás

az üzenet tárgya

megszólítás

hangulatjel

EGYÉB ELEKTRONIKUS ÜZENETEK

1. Olvassátok fel közösen Varró Dániel sms című versét először vidáman, majd szomorúan!

itt állok én e kerge hős
kabátom vízlepergetős
a szmájli számra ráfagyott
ha nem szeretsz hát ne szeress
ez itt csak egy teszt sms
hogym nyomkodom tehát vagyok

Gondolkodom,
tehát vagyok.

René Descartes
[röné dékárt]

Auguste Rodin: *A gondolkodó*

- a) Mi az érdekessége a versnek?
b) Milyen kapcsolatot fedeztek fel a vers, a szobor és a Descartes-idézet között?

2. Írd az üzenetek mellé a lehetséges feladót és címzettet!

Feladók

Címzettek

- a) Cseréld a társaddal! Nézd meg az ő megoldását!
b) Ellenőrizzétek egymás munkáját!

3. Írjatok humoros, négy soros SMS-verset az iskolátokról!

4. Írjátok le, mit jelent a **web** szó magyarul! Fogalmazzátok meg egy mondatban, hogy mikor mire használjuk!

5. Pipáljátok ki azokat a menüpontokat, amelyek egy iskolai honlapon is szerepelhetnek!

BOTOND ÁLTALÁNOS ISKOLA HONLAPJA

ISKOLÁNKRÓL

TANÁRAINK

OSZTÁLYAINK

HELYFOGLALÁS

KAPCSOLAT

HÁZIREND

SZÜLŐI ÉRTEKEZLETEK

TORTARENDELÉS

EREDMÉNYEINK

EBÉDBEFIZETÉS

SZOLGÁLTATÁSAINK

ÜGYFÉLFOGADÁS

6. Írjátok le, milyen egyéb információt tartalmaz iskolátok honlapja!

7. Miről olvasnátok még szívesen iskolátok honlapján? Adjatok témaötleteket a frissítéséhez!

8. Osszátok fel párok között a honlapokkal kapcsolatos feladatokat!

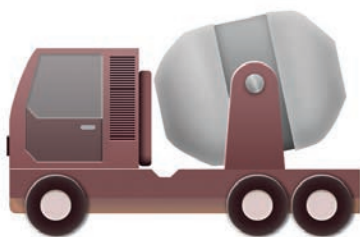
a) Milyen információk jelenhetnek meg a következő honlapokon? Írjátok a címek melletti vonalra!

b) Fogalmazzátok meg egy mondatban, miért keresnétek fel az adott honlapot!

www.jotanulo.hu _____

www.mesepillango.com _____

c) Karikázzátok be, milyen kép illene az adott honlaphoz!

HÍREK

ELVESZETT

MAGAZIN

AZ ÉRTEŚÍTÉS

1. Olvassátok fel közösen Gazdag Erzsik a tavasz című versének részletét hangosan, közepes tempóban, megfelelő hanghajtással!

Itt a tavasz, tudod-e?
Leheletét érzed-e?
Virágszájjal rád nevet
virágszagú kikelet.

2. Karikázd be, hogy miről szólhat egy értesítés!

a vizsga eredménye

születésnap

a felvételi eljárás eredménye

hivatalos levél érkezése

a közlekedési rend megváltozása

3. Húzd alá az értesítés jellemzőit!

tömör megfogalmazás • közvetlen szóhasználat • konkrét adatok • ünnepélyes kifejezések • hivatalos (személytelen) stílus • udvarias szóhasználat • hivatalos megszólítás • barátságos hangvétel • a kötelező elemek alkalmazása

4. Írd le, hogyan szólítanád meg a címzettet a feladó és az értesítés témájának ismeretében!

Kéményseprő – a kéményseprés ideje _____

Polgármester – a falugyűlés _____

Zsúrielnök – a döntőbe jutottak névsora _____

Edző – a sérültek száma _____

5. Figyeljétek meg a megszólításokat! Írjátok le, kik adhatták fel a következő értesítéseket! Beszéljétek meg, mi lehet a tartalmuk!

_____ : Tisztelt Ügyfelünk! _____ : Tisztelt Előfizető!

_____ : Kedves Jelentkező! _____ : Kedves Szülők!

6. Fogalmazzatok meg értesítést egy közelgő iskolai eseményről az igazgató vagy a tanítók nevében a szülők számára!

7. Fogalmazzátok át az előbbi hivatalos értesítést úgy, hogy a címzett egy betegségéből otthon lábadozó osztálytársatok legyen!

8. Soroljátok fel, mik az előnyei az e-mailben kapott értesítéseknek!

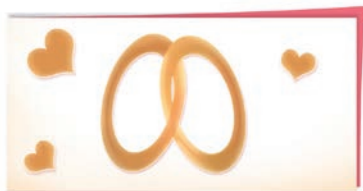
A MEGHÍVÓ

1. Olvassátok fel közösen Tamkó Sirató Károly Gingalló című versének részletét közepes hangerővel, lassú tempóban!

Gingalló, gingalló
Rád száll a pillangó
Szétfoszlik a felhő
Ragyog a napsugár
Kitárul az ajtó!

2. Melyik meghívót milyen alkalomra szánták? Írd le a vonalra!

3. Milyen információ kerül egy meghívóba? Kösd hozzá a megfelelő szavakat!

a meghívottak névsora

megszólítás

dátum

az esemény, alkalom

visszajelzés kérése

a meghívott neve

óra és perc

időpont

desszert

helyszín

adataim

a családom bemutatása

a meghívó személy neve

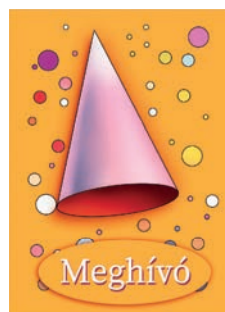
iskolám neve és címe

4. Milyen alkalomból hívnád meg a barátaidat? Töltsd ki a meghívót!

5. Karikázd be, melyik meghívót választanád a születésnapodra! Ha egyik sem tetszik, tervezd egyet magadnak!

6. Sajnos nem tudod elfogadni a barátnőd, barátod meghívását egy pizsamaparti-
ra! Fogalmazz meg egy kedves, udvarias visszautasítást!

1. **Olvassátok fel közösen Devecseri Gábor Állatkerti útmutató című versének részletét közepes hangerővel és közepes tempóban!**

Mért tanulnak a kis vércsék?
Azért, hogy a leckét értsék.
Tanítójuk egy hasas,
pápaszemes, lomha sas.

Megy a hajó, nézd a nyulat:
Lepencéig rajta mulat.
De a dühös orángután
kiszáll nyomban Horány után.

2. **Karikázzátok be a hír jellemzőit!**

tömör **bekezdésekre osztott** rövid csodás elemeket tartalmaz
tényszerű adatokra támaszkodik humoros hiteles forrásból származik
kitalált eset NÉPKÖLTÉSZETI ALKOTÁS tárgyilagos pontos fogalmazás

a) Próbáljátok meg hírt fogalmazni a fenti versrészletből szóban!

3. **Olvassátok el a következő újságcikket Csukás István Keménykalap és krumpliorr című regényéből!**

BÜNTÉNY AZ ÁLLATKERTBEN

Tegnap este ismeretlen tettesek ellopták az Állatkert kedvenceit, a görög teknősöket. A tettesek felfeszítették a teknősök kalitkáját, és valószínűleg még záróra előtt kisétáltak az Állatkertből. Az Állatkert igazgatójától megtudtuk, hogy a gyanú bizonyos gyerekekre terelődött, akik azonban tisztázták magukat. A bűntény felfedezésekor ugyanis az Állatkert dolgozói átfésülték a terepet, és elcsíptek három gyereket az oroszlánok szállása előtt. Bár ezek a gyerekek tisztázták magukat, az igazgató nem veti el azt a lehetőséget, hogy esetleg gyerekcsínyről van szó. Nagy jutalmat tűzött ki a nyomravezetőnek.

Az igazgató arra kéri a tolvajt (vagy tolvajokat!), hogy ügyeljen a teknősökre, mert könnyen kiszáradnak.

Sajnálatos, hogy fővárosunk büszkeségét, az Állatkertet sem kímélik az elvetemült elemek. Reméljük, rövidesen megkerülnek a gyerekek kedvencei, a kedves kis görög teknősök.

a) Alkossatok hírt az előbb olvasott újságcikkből! Ne legyen címe! A piszkozatot külön lapra közösen készítsétek el a csoporton belül!

b) Másolja le minden csoporttag a közösen alkotott hírt!

4. Soroljatok fel olyan hírértékű témákat, amelyek bekerülhetnek az iskolaújságokba!

5. Válassz ki egyet a felsorolt témák közül!

a) Fogalmazz meg egy rövid hírt az iskolaújságok számára!

b) Állítson össze a csoportotok egy hírcsokrot az iskolaújság számára az elkészült hírekből!

A HIRDETÉS

1. Olvassátok fel közösen Weöres Sándor Vásár című versének részletét a megadott hangerővel és tempóban!

Érkezik a vándorcirkusz,
hoznak elefántot,
tarka bohóc vezet,
Füsti Pisti követi,
ilyet sose látott.

**közepes hangerővel
közepes tempóban**

Sátor alól kikiáltó szétnéz:
„Itt látható a nagy hírű bűvész!
A lábával karikázik,
a kezével citerázik,
az orrával orgonázik,
a fülével figurázik,
a szemével gurgulázik,
a szájával vacsorázik!”

**hangosan
gyors tempóban**

2. Olvasd el az egyik iskola hirdető tábláján lévő szöveget!

Kedves versszerető alsó tagozatos Diákok!

Április 11-én, a költészet napján, 14 órától szavalóversenyt rendezünk, amelyen egy szabadon választott verssel indulhattok. Jelentkezni március 20-ig lehet az osztályfőnököknél. A verseny színhelye a II. emeleti magyar szaktanterem. Sikeres felkészülést kívánunk!

A Diákönkormányzat Vezetősége

a) Válaszolj a hirdetés alapján a következő kérdésekre!

Kik a címzettek, kiknek szól a szöveg? _____

Milyen eseményre hívja fel a figyelmet? _____

Hol lesz esemény? _____

Milyen alkalomhoz kapcsolódik az esemény? _____

Mikor kezdődik az esemény? _____

Mi a résztvevők feladata? _____

Ki a feladó, a hirdető? _____

b) Alkossatok hírt az előbbi hirdetésből!

3. Mi jellemzi az apróhirdetést? Karikázd be a megfelelő válaszokat!

rövid *több bekezdésből áll* *lényegre törő* *valamit elbeszél*
valamit hirdet **VALAMIRŐL TÁJÉKOZTAT** **tömör** **jeligés is lehet**

4. Mondj véleményt az alábbi, iskolaújságban megjelent apróhirdetésekről!

HIRDETEK

Március 20-án a lányöltözőben hagytam a rózsaszín tornazsákomat. Ha megtaláltad, kérlek, add le a portán.

A március 15-i ünnepség után elvesztettem az iskolanyakkendőmet. Kérlek, segítsetek! Aki megtalálta, adja le Nagy Mária tanárnőnek!

Keresem az infokönyvem, robotos borító volt rajta. Ha megtaláltad, juttasd el hozzám! Vigh Balázs 4. a

MEGLETT, A TIÉD LEHET

Szerdán a könyvtárban találtam egy tolltartót. Piros jeligére a szerkesztőségbe.

Feleslegessé vált Óceánmánia matricáimat elsős gyerekek ajándékoznám. Érdeklődni Kis Ágnesnél lehet a 4. c-ben.

Találtam egy szekrénykulcsot! Akinek hiányzik, átveheti a portán.

Megunt játékaimat szívesen elajándékozom. Nevem és osztályom az igazgató néninél.

5. Találjatok ki jeligét a következő apróhirdetésekhöz!

Mateksegítségért angolkorrepetálást vállalok. Jelige: _____

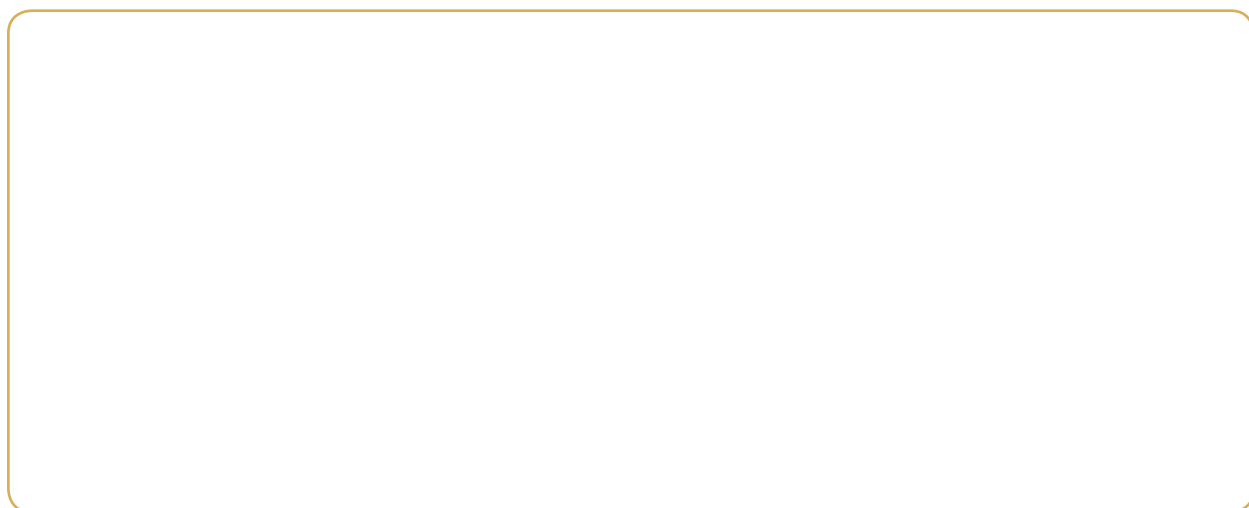
Jó állapotú kerékpáromat táblagépre cserélném. _____ jeligére

7. Tervezz szórólapot!

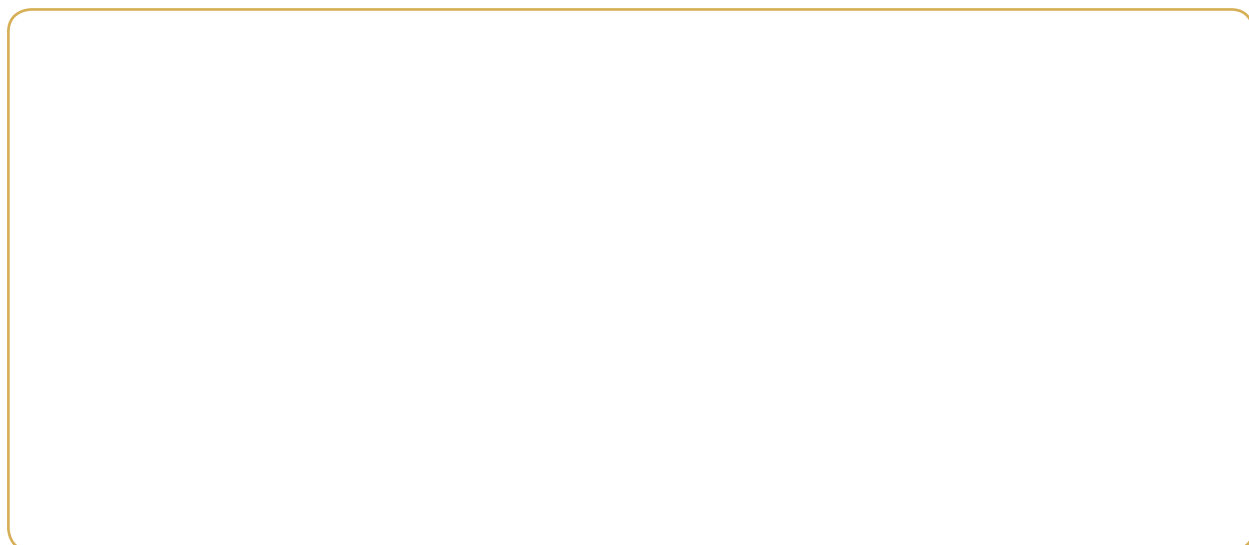
a) Ezek közül a hirdetéstémák közül választhatsz:

- A sportkör, ahová te is jársz, tagfelvételt hirdet.
- A kedvenc szakkörödbe új tagok jelentkezhetnek.
- Szabadon választhatsz témát.

b) Gondold át azokat az információkat, amelyeknek feltétlenül szerepelniük kell a szórólapodon!

6. Készíts reklámot az egészséges étkezésről! Fotókat is beragaszthatsz!

BARÁTSÁGOS
SZORGALMAS
TISZTELETTUDÓ
UDVARIAS

GOROMBA
LUSTA
ROSSZ
GONOSZ
KEDVES

JELLEMEZZÜNK!

1. Olvassátok fel Zelk Zoltán *Nem úgy van az, te rigó!* című versének részletét a ne-
meknek megfelelően!

Fiúk

Azt fütyüli a rigó:
„Fiú, fiú millió,
csak fiúnak lenni jó,
fiúnak jut a dió!”

Lányok

Nem úgy van az, te rigó,
fütyülj más nótát is:
Ha a fiú millió,
millió a lány is!

2. Nézzétek meg a gyerekeket ábrázoló rajzokat!

- a) Adjatok keresztnevet a gyerekeknek! Írjátok a táblázat első sorába!
- b) Válogassátok szét a lányokra és fiúkra jellemző külső tulajdonságokat a megfelelő oszlopba!
- karcsú • szőke • alacsony • magas • kék nadrágos • göndör hajú • sovány •
copfos • szemüveges • barna hajú • szeplős • zsebes ruhájú

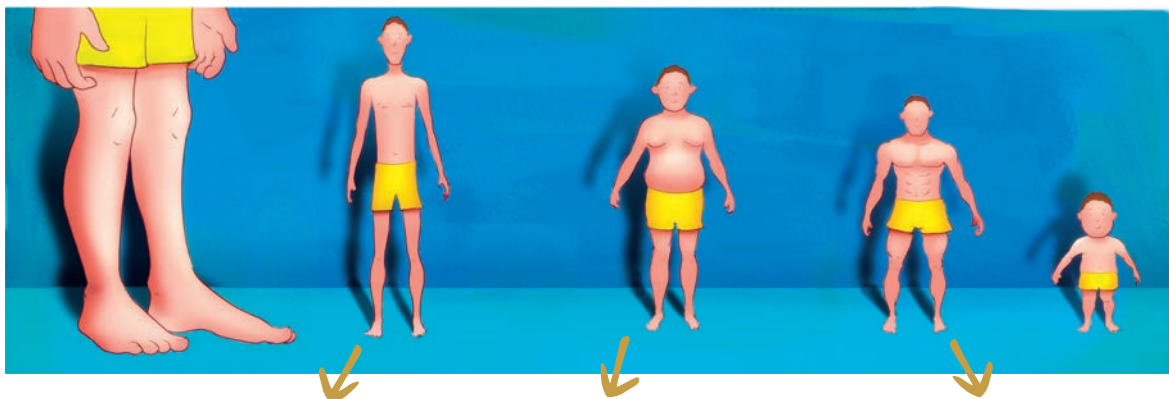
3. Soha ne a külsőből ítéld! Játsszunk mégis! A négy gyerek közül ki lehet kedvesebb, erősebb, félénkebb, bátrabb a többiekénél? Győzd meg a társad rövid kitalált történettel!

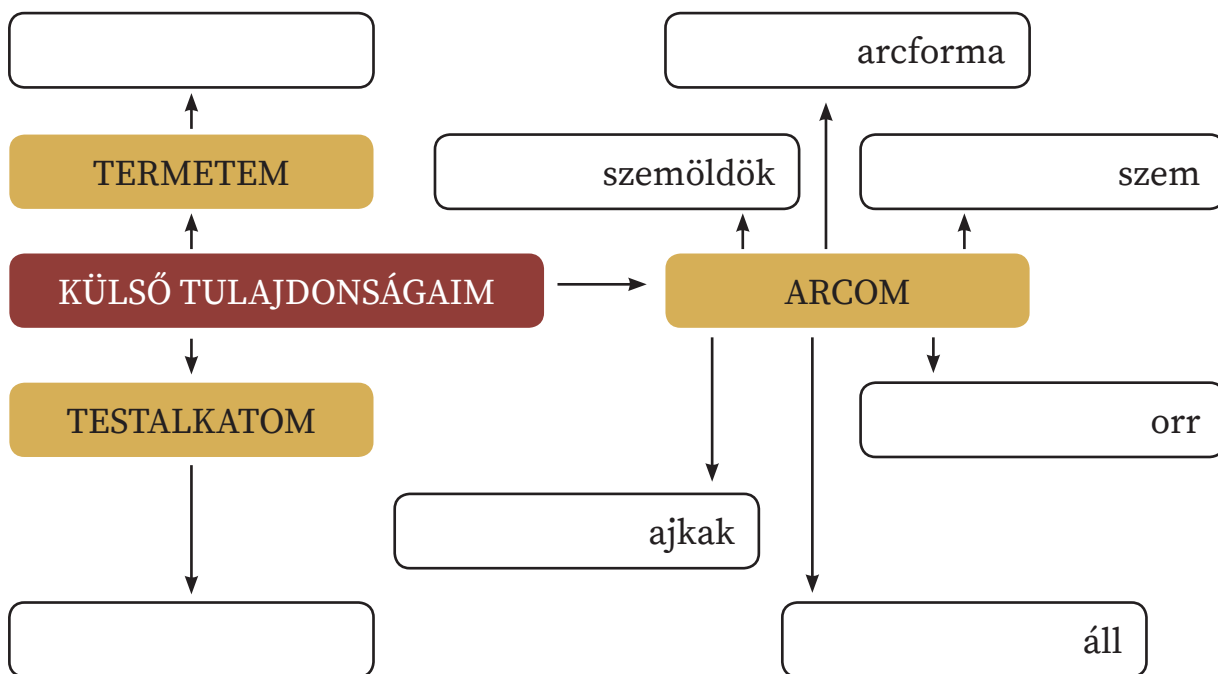
4. Válogassátok szét az alábbi személyek természetére és testalkatára vonatkozó tulajdonságokat a rajzok segítségével!

termete: közepes, alacsony, magas
testalkata: izmos, vékony, testes

5. Készíts gondolattérképet a külső tulajdonságaidról!

ANYAGGYŰJTÉS A JELLEMZÉSHEZ

1. Olvassátok fel Weöres Sándor *Sehallselát Dömötör* című versének részletét közepes hangerővel és közepes tempóban!

Sehallselát Dömötör buta volt, mint hat ökör, mert ez a Sehallselát kerülte az iskolát.

- a) Mit árul el Dömötörről a vezetékneve?
b) Másold le a versrészletben található szóláshasonlatot!

2. Hogyan tudod színesíteni a jellemzésedet? Kösd össze az állatok rajzát a megfelelő szóláshasonlattal, majd egészítsd ki az állat nevével!

Ravasz, mint a _____.

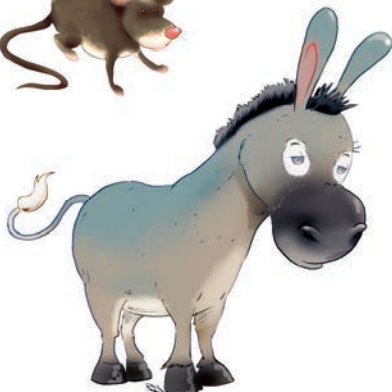
Szegény, mint a templom _____.

Lassú, mint a _____.

Ártatlan, mint a ma született _____.

Irigy, mint a _____.

Csökönnyös, mint a _____.

3. Keressetek az alábbi belső tulajdonsághoz rokon értelmű szavakat, kifejezéseket! Írhattok igéket és szólásokat is.

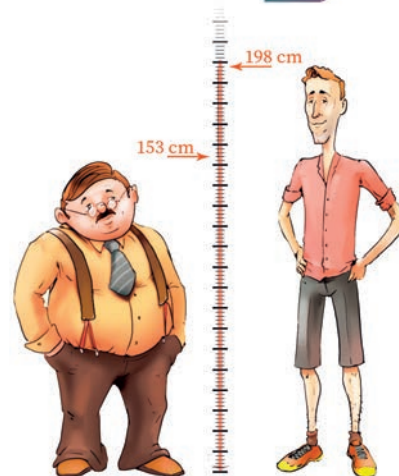
jóságos: _____

4. Gyűjtsetek rokon értelmű mellékneveket a két férfi természetének és alkátának jellemzéséhez!

termet: alacsony, _____
 termet: magas, _____
 alkat: kövér, _____

 alkat: sovány, _____

5. Milyen anyaggyűjtési módot használnátok az egyes jellemzések megírásához? Tegyetek X-et a táblázat megfelelő rubrikájába!

Anyaggyűjtési módok	Jellemzendő személyek		
	Sehallselát Dömötör	Volt osztálytárs	Botond
Olvasás			
Tapasztalat			
Emlékezet			
Elképzelés			

a) Alkossatok szóban jellemzést az egyik személyről!

6. Válasszatok ki az olvasókönyvekből egy már általatok is ismert valóságos vagy kitalált hőst!

- a) Gyűjtsétek össze a külső és belső tulajdonságait!
 b) Ábrázoljátok gondolattérképen egy külön lapon!

A JELLEMZÉSI MÓDOK

1. Olvassátok fel Nemes Nagy Ágnes A húgom című versének részletét közepes hangerővel és közepes tempóban!

Haja barna, szeme kék,
nincs kint minden foga még.

Selypít is még egy kicsit,
azt mondják rá: csorba csík.

Ha én mondom: csorba csík,
cini-hangon felvisít.

- a) Miért selypít szerinted a csorba csíknak nevezett kisgyermek?

- b) Milyen lehet a cini-hang? _____

2. Írjátok le a vonalakra, milyen jellemzési módokat választottak a szerzők az olvasókönyvetekből ismerős részletekben!

– Hallj ide, görög óriás, Botond az én nevem. A legkisebb vitéz a magyarok közt. Állíts csak te magad mellé még két görögöt!

Benedek Elek: *Botond*

Akkora erővel csaptak össze, hogy a két lándzsa mindjárt miszlikbe szakadt. A német lovag megingott a nyeregben, Andorás keményen tartotta magát. Ezután kardot rántottak. Andorás csak egyet vágott, de azzal az egy csapással két-hasította a német vitézt, pedig tetőtől talpig páncélba volt öltözve.

Andorás vitéz – székelyföldi népmonda

Aki hírét hallotta Kinizsi Pálnak, vagy aki csak egyszer is látta hatalmas alakját katonái élén, az úgy követte, mint édesatyját a gyermek. Az atyát, akiről gyermekek hiszik, hogy a legerősebb a világon, és baj nem érheti őket, ha vezetni útjukon.

Tatay Sándor: *Kinizsi*

Nem lép sokat, megtalálja, mélyen alszik Minósz szörnye, feje bika, teste ember, szörnyű nagy lesz, hogyha felkel.

Zalán Tibor: *Rettentő görög vitéz*

3. A jellemzéseiteket hangulatosabbá, szemléletesebbé tehetitek szólásokkal. Alakítsátok a következő mondatokat a példa szerint!

A királynő gyakran megsértődik.

A királynő gyakran felhúzza az orrát.

Apukám gyorsan dolgozik.

A húgom nagyon vigyáz a cicájára.

4. Írd le a gyerekek jellemző tulajdonságait, amelyekre a cselekedetük alapján következtettél!

Bence azonnal felállt a helyéről, amikor egy idős férfi felszállt az autóbuszra:
– Bácsi, tessék helyet foglalni!

Bence: _____

Lolu odasietett a tanterembe lépő tanító nénihez:
– Ó, drága tanító néni! Milyen jól tetszik ma is kinézni! Tegnap rengeteget tanultam. Bezzeg Tibcsinek még a házija sincs készen. Biztosan csak focizott tanulás helyett.

Lolu: _____

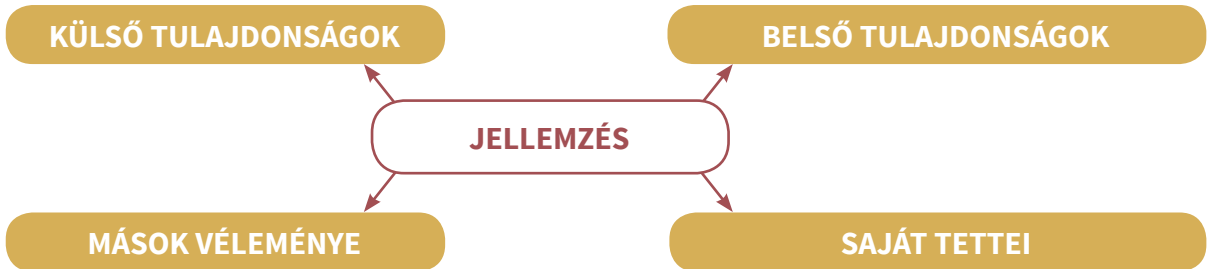
A JELLEMZÉS VÁZLATA ÉS TAGOLÁSA

1. Olvassátok fel Tordon Ákos Anyák napi mondóka című versét halk hangerővel és közepes tempóban!

Anyukám, anyukám, találd ki,
Hogy az én nagy kincsem ugyan ki?
Ki más is lehetne, ha nem te.
Ültess hát, gyorsan az öledbe.

2. Készítsd elő valamelyik szülőd vagy rokonod jellemzését!
a) Gondold végig a jó és a rossz tulajdonságait! Idézd fel gondolatban a külsejét!
b) Használd az anyaggyűjtéshez gondolattérképet a minta szerint!

- b) Készíts vázlatot, hogy rendezni tudd a gondolataidat, és tagolhassad a jellemzésed szövegét!

Bevezetés: _____

Tárgyalás: _____

Befejezés: _____

3. Gyűjts olyan szavakat, amelyekkel gazdagítani tudod a vázlatodat!

4. Olvassátok el az egyik negyedikes tanulónak az édesapjáról írt jellemzését!

Az apukámról fogok írni, akit én nagyon szeretek. Apa magas termetű. Kicsit pocakos, de még át tudom ölelni. Barna haja sűrű és a szemöldöke is. A szeme zöld, ha vidám, kék, ha mérges. Ilyenkor összeszorítja a vékony száját. Apukám a család legerősebb tagja. Hátves koromig mindig a nyakában ültem, bárhová mentünk. Ezt nagyon szerettem, mert nem kellett gyalogolnom, és jó messzire elláttam. Apa mindent meg tud csinálni. A múltkor a biciklimet is megcsinálta. Szeret barkácsolni. A múltkor egy polcot csinált nekem. Apával mindent meg tudok beszélni. Azt viszont nem szeretem, ha összebarcolja a hajam, pedig szeretetből teszi. Hát ilyen az én apukám!

- Miért dicsérheted meg a szövegalkotót?
- Javítsd a szöveget az ismert jelek segítségével!
- Helyettesítsd a felesleges szóismétlést a szöveghez illő szavakkal!

5. Húzd alá a fenti fogalmazásban azokat a részeket zölddel, amelyek az édesapa belső tulajdonságaira, jellemére utalnak! Indokold is meg!

6. Készítsd el az élményfüzetedbe a fenti jellemzés vázlatát! Hasonlítsd össze azal, amelyet te készítettél!

JELLEMZÉST ÍROK

1. Válaszd ki, kiről fogod írni a jellemzésedet! Csak az egyik részfeladatot oldd meg!

a) Karikázd be, melyik valós személyről írnál szívesen! Ne feledkezz meg arról, hogy ismerned kell a külső és belső tulajdonságait!

történelmi alakról ma élő híres emberről családtagról barátról

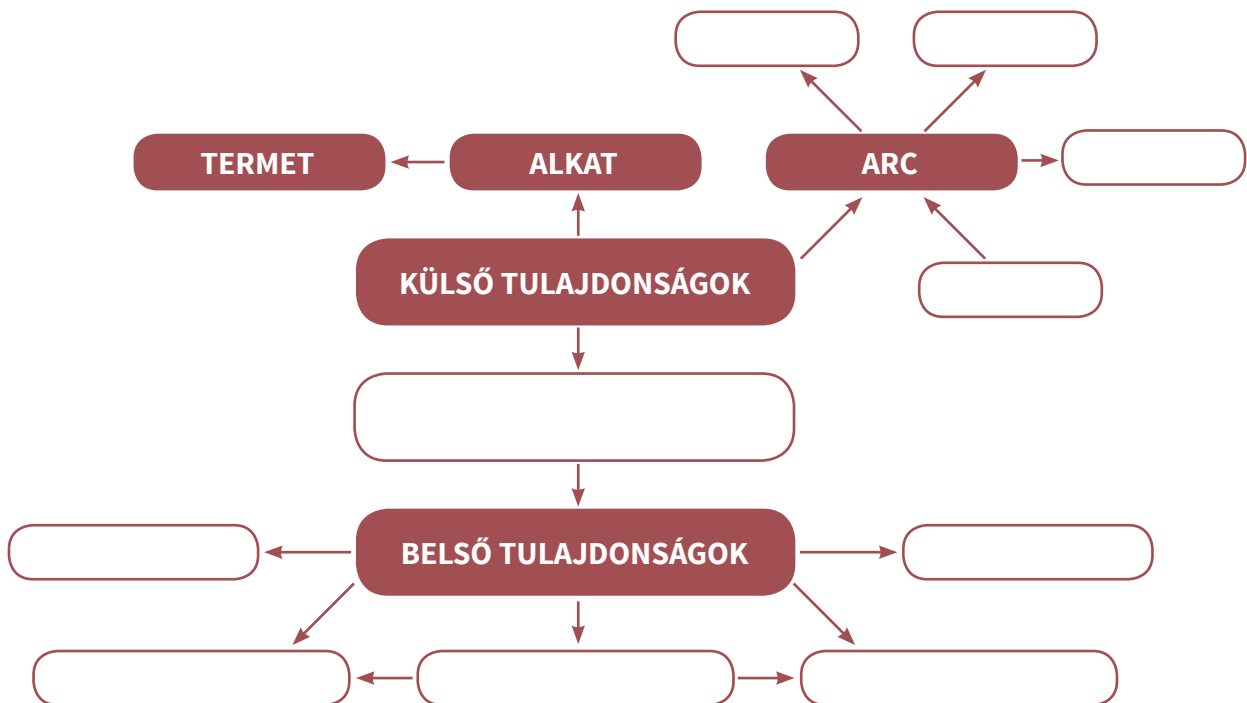
A neve: _____

b) Keretezd be, melyik kitalált személyről alkotnál jellemzést!

mesehősről egy regény szereplőjéről általam kitalált személyről

A neve: _____

2. Gyűjtsd össze gondolattérképen a választott személy tulajdonságait!

3. Készítsd el az általad választott személy vonalrajzát a középső keretbe! Fotót is beragaszthatsz.

a) Írd be a személy belső és külső tulajdonságait! Nyilazd a rajzon belülré vagy kívülré!

BELSŐ		KÜLSŐ

4. Adj címet a jellemzésednek! Fogalmazd meg a vázlatpontjait! A tárgyalást kevesebb részre is bonthatod!

I. _____

II. 1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

III. _____

5. Készítsd el a fogalmazásod első szövegváltozatát egy külön lapra! Csak minden második sorba írd!

6. Olvasd fel a társadnak a jellemzésedet! Kérd meg, hogy mondjon véleményt róla! Értékelje a szövegalkotásodat!

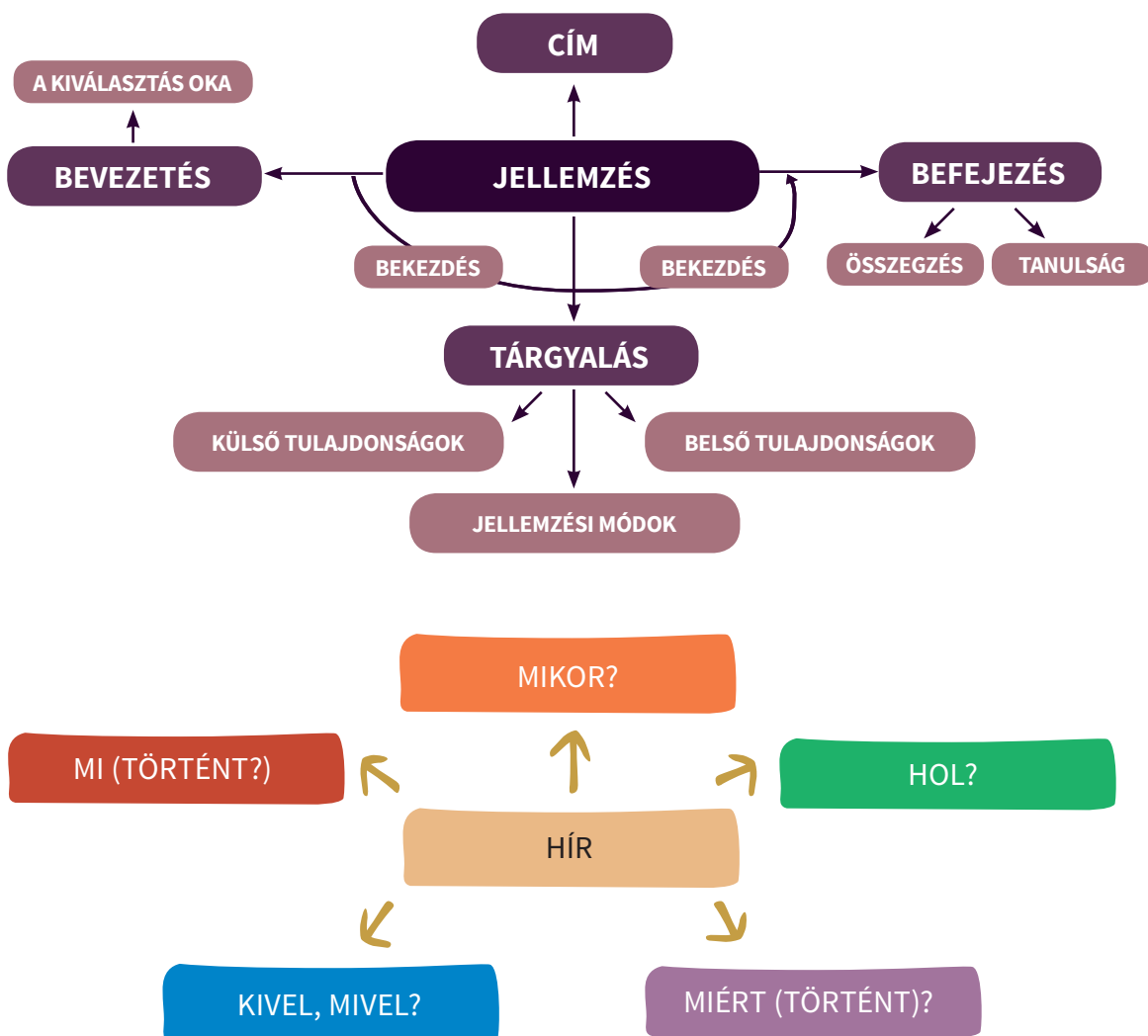
ÉN EZT MÁR MIND ISMEREM!

1. Olvassátok fel Gazdag Erzsi Nyár című versét hangosan és gyors tempóban!

Cserregnek a verebek.
Nagy újság van, gyerekek!
Kis kertünkben hajnalra
kinyílt a hajnalka.

Itt a meleg, itt a nyár!
Mezítláb jár a madár;
ha elvásik a talpa,
felrepül a bokorra.

2. Idézzétek fel a jellemzésről és a hírről tanultakat a gondolattérképek segítségével!

3. Nézzétek meg a következő fényképet!

a) Beszélgetsetek arról, mit fejez ki számotokra!

b) Gyűjtsetek tulajdonságokat olyan személyről, aki a képen lévő macskához hasonlít!

4. Sorold fel a jó tulajdonságaidat, és azokat is, amelyeken javítani szeretnél!

5. Írd le, ki a példaképed! Indokold meg a választásodat!

MERRE JÁRTUNK? MIT TALÁLTUNK?

1. Olvassátok fel Andók Veronika Vakáció című versének részletét közepes hangereővel és közepes tempóban!

Láttam a napot, súgta a szélnek:
Várnak a tavak, csónakok, stégek.
És tényleg a táblán virul egy szó,
Csupaszín betűkkel: VAKÁCIÓ!

2. Olvassátok el a következő szöveget!

Április 9-én kínai leopárdkölyök született a Nagyerdei Kultúrparkban. A látogatók azonban csak pontosan két hónap elteltével láthatták először édesanyjával a kifutóban. Az állatkert legfiatalabb lakója kiváló egészségnek örvend.

- a) Állapítsátok meg a szöveg műfaját!

- b) Mikor nézhették meg először a kölyköt a látogatók? _____

- c) Fogalmazzatok meg egy hirdetést a Kultúrpark vezetősége nevében, amelyben arra kériitek az állatkert látogatóit, javasoljanak nevet a kis leopárdnak! Ajánljatok fel valamit a győztes névadónak!

3. Írj SMS-t az egyik barátodnak arról, hogy melyik állat tetszett legjobban az állatkertben!

4. A következő szöveget egy állat mondta magáról. Olvasd el!

A lakóhelyem 3000 km² kiterjedésű. A tömegem 300 kg-nál is több lehet. Ha nagyon éhes vagyok, akár 50 kg húst is megeszem. Állandóan csíkos ruhát hordok. Ha 200 méteren át nem érem utol az áldozatomat, futni hagyom.

Éles eszű vagyok. Tudom utánozni kedvenc táplálékom, a szarvas hangját. Az erőm felér öt férfi erejével. Sokkal nagyobb vagyok, mint bengáli rokonom.

a) Melyik állatról van szó? _____

b) Húzd alá azt az információt, amelynek elolvasása után biztossá vált benned, melyik állatról van szó!

5. Játssz a társaddal állati kitalálósdit!

A játék menete a következő:

Alkoss egy állatról egyes szám első személyben rövid jellemzést! (Lásd az előbbi feladványt.) Számozd meg a mondatokat! Közöld a társaddal, hány mondatból áll a szöveged! A társad mondjon olyan számokat, amely a fogalmazás mondatszámának megfelelő! Olvasd fel neki a számokhoz tartozó mondatot! Jegyezd fel, hányadik kérdésre fejtette meg a feladványodat! Cseréljétek szerepet, és most te igyekezz minél hamarabb kitalálni a társad feladványát! Az győz közületek, aki kevesebb mondatból kitalálta az állatot.

6. Írj blogot, vagy vezess kézzel írott naplót a nyári élményeidről, amelyet majd elolvashatsz sok év múlva is!

I. ISMÉTLÉS	3	IV. ÍGY ÍRUNK MA	39
Amit már tudsz az elbeszélésről	3	Röviden és jól.....	40
II. A LEÍRÁS	7	E-mail.....	42
Mi a leírás?	8	Egyéb elektronikus üzenetek	44
Elbeszélés vagy leírás?.....	10	V. AZ INFORMÁCIÓKÖZLÉS	
Anyaggyűjtés a leíráshoz.....	12	EGYÉB MÓDJAI	47
Milyen a jó leírás?	14	Az értesítés	48
Az állatleírás	16	A meghívó	50
A növényleírás	18	A hír	52
A tárgyleírás	20	A hirdetés	54
A játékleírás	22	VI. A JELLEMZÉS	57
Leírást írok	24	Jellemezzünk!	58
III. A LEVÉL	27	Anyaggyűjtés a jellemzéshez	60
A levél tartalma és formája	28	A jellemzési módok	62
Különbség a megfogalmazások		A jellemzés vázlata és tagolása	64
között.....	30	Jellemzést írok.....	66
Játsszunk!.....	32	VII. ÉV VÉGI ISMÉTLÉS	68
Még egyszer a levelekről	34	Én ezt már mind ismerem!	68
Levelet írok	36	Merre jártunk? Mit találtunk?	70

Jelmagyarázat

A feladatok mellett sokszor találkozol jelekkel. Ezek azért hasznosak, mert a feladat típusáról, fajtájáról tudósítanak téged.

Párban, a társaddal dolgozz!

Csoportban dolgozz!

Játsszunk! Adjuk elő!